

1 Wybuch II wojny światowej i kampania polska 1939 r.

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).

Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
- 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje główne linie narracyjne antypolskiej propagandy agresorów uzasadniających swój atak na Polskę;
- 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, w tym: Westerplatte, Poczty Polskiej, Mokrej, Wizny, bitwy nad Bzurą, Warszawą i Kocka, oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, w tym w: Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach i Grodnie;
- 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; wskazuje przykłady współpracy między nimi;

Aktualne brzmienie punktów podstawy programowej z 2024 r.:

- 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę;
- 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu;
- 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów;
- 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie;
- 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej;
- 7) charakteryzuje materialne i demograficzne skutki przegranej wojny obronnej.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 23 VIII 1939, 25 VIII 1939, 1 IX 1939, 17 IX 1939, 28 IX 1939
- postaci: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka, marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego, majora Henryka Sucharskiego, kapitana Władysława Raginisa, generała Tadeusza Kutrzeba, generała Franciszka Kleeberga, pułkownika Stanisława Dąbka, Stefana Starzyńskiego
- postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow
- ustalenia sojuszu zawartego przez Polskę i Wielką Brytanię
- żądania postawione Polsce przez III Rzeszę przed wojną

- kraje, które zaatakowały Polskę we wrześniu 1939 r.
- bitwy kampanii polskiej (daty, miejsca oraz dowódców)
- fakt zawarcia układu o przyjaźni i granicach między III Rzeszą a ZSRS

ROZUMIE

- pojęcia: pakt Ribbentrop–Mołotow, plan Fall Weiss, kampania polska, wojna błyskawiczna, bitwa graniczna, drugi pakt Ribbentrop–Mołotow, wojna totalna
- przyczyny klęski Polaków podczas kampanii polskiej

POTRAFI

- scharakteryzować sytuację międzynarodową Polski w przededniu wojny
- wskazać na mapie miejsca bitew w czasie kampanii polskiej
- ocenić politykę zagraniczną Adolfa Hitlera przed wrześniem 1939 r.
- wskazać na mapie podział Polski między III Rzeszę a ZSRS
- ocenić zachowanie sojuszników Polski podczas kampanii polskiej

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i określamy główny cel lekcji (*Dowiem się, jak przebiegała kampania polska w 1939 r.*).

II. ROZWINIĘCIE

Prosimy, by uczniowie przypomnieli kilka informacji z klasy III:

- ▶ Kto rządził w III Rzeszy i ZSRS w 1939 r.?
- ▶ Jaka formacja polityczna rządziła w Polsce w 1939 r., kto był prezydentem?
- ▶ Na czym polegała stosowana przez Polskę polityka równowagi?
- ▶ Jakie ziemie przyłączył Hitler do Niemiec w 1938 r.?
- ▶ Jakie było stanowisko innych państw wobec polityki zagranicznej Hitlera?

Następnie dzielimy klasę na 4-osobowe zespoły i każdemu przekazujemy tę samą instrukcję. ▶

Instrukcja dla grup

Opracujcie na podstawie podrozdziału *Sytuacja międzynarodowa Polski w przededniu wojny* (s. 8–10) kalendarium wydarzeń od października 1938 r. do sierpnia 1939 r.

Możecie to zadanie wykonać na kartce papieru, na stronie flippity.net, time.graphics, [info-graph](https://info-graph.com). Możecie też przygotować sznurek, do którego będziecie przyczepiać kartki z wypisanymi wydarzeniami.

Po wykonaniu zadania zadajemy uczniom pytania:

- ▶ Jakie żądania przedstawiła Polsce III Rzesza?
- ▶ Co oznaczałoby dla Polski przyjęcie tych żądań?
- ▶ Jakie kraje przed wrześniem 1939 r. deklarowały udzielenie Polsce pomocy w razie niemieckiej agresji?
- ▶ Jakie były postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow?
- ▶ Dlaczego Stalinowi zależało na podpisaniu układu z III Rzeszą?

Prosimy o zapoznanie się danymi w tabeli w podręczniku (m5, s. 12) i zadajemy pytanie:

- ▶ Jak oceniacie potencjał militarny III Rzeszy, ZSRS i Polski?

Prezentujemy klasie komunikat Polskiego Radia z 1 września 1939 r. , a następnie polecamy przeczytanie podrozdziału *Agresja Niemiec na Polskę i początek II wojny światowej* (s. 10–12). Dodatkowo możemy wyświetlić film *A więc wojna – tak rozpoczęła się II wojna światowa!* Zadajemy pytania:

- ▶ Kiedy wojska niemieckie zaatakowały Polskę? O której godzinie rozpoczęła się wojna?
- ▶ Do czego wzywano Polaków w komunikacie radiowym?
- ▶ Jaki kryptonim nosił niemiecki plan ataku na Polskę?
- ▶ Na czym opierał się plan działania wojsk niemieckich?

Podkreślamy, że Polacy stawili opór wojskom niemieckim. Rozdajemy uczniom karty pracy *Wybuch II wojny światowej i kampania polska 1939 r.* i prosimy o wykonanie zadania 1 na podstawie podrozdziałów *Agresja Niemiec na Polskę i początek II wojny światowej* (s. 10–12) oraz *Finał kampanii polskiej* (s. 14–15). Sprawdzamy odpowiedzi, a następnie polecamy uczniom odnaleźć na mapie (m6, s. 13) miejsca walk wskazane w zadaniu. Omawiamy poszczególne bitwy, dopytując klasę o to, jak Polacy radzili sobie w walce. Dodatkowo możemy polecić lekturę tekstu źródłowego z podręcznika (m4, s. 11) oraz wykonanie polecenia 2.

Mówimy o agresji ZSRS na Polskę, a tym samym o przyłączeniu się Związku Sowieckiego do wojny. Polecamy klasie zapoznanie się z treścią podrozdziału *Agresja ZSRS na Polskę* (s. 14–15) i wykonanie na jego podstawie zadania 2 w karcie pracy.

Uczniowie czytają tekst źródłowy z podręcznika (m7, s.14) i podają odpowiedź do polecenia 1. Następnie odpowiadają na pytania:

- ▶ W jaki sposób określają autorów klęski? (Odpowiedź uzasadnij, wymień użyte w tekście określenia).
- ▶ Jak autorzy ulotki określają Armię Czerwoną i jaki powód jej wkroczenia do Polski podają?

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy pytanie:

- ▶ Jak oceniacie wywiązanie się Wielkiej Brytanii i Francji z obietnicy pomocy Polsce we wrześniu 1939 r.?

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują zadanie 3 w karcie pracy.

PRACA DOMOWA

Przygotujcie materiały na temat oceny kampanii polskiej w 1939 r. Wykorzystajcie informacje w podręczniku oraz wysłuchajcie całego podcastu Muzeum Historii Polski *Czy Polska mogła się obronić we wrześniu 1939 roku?*

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat (*Ocena kampanii polskiej*) i cel lekcji (*Ocenię kampanię polską*).

II. ROZWINIĘCIE

Rozdajemy karty pracy *Skutki kampanii polskiej w 1939 r.* , którą na podstawie podrozdziału *Klęska i jej skutki* (s. 17–18) uczniowie wypełniają w parach. Po jej wykonaniu omawiamy zadanie.

Zadajemy pytanie:

- ▶ Jakie były przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.?
- ▶ Dzielimy klasę na dwie grupy i przekazujemy im instrukcje.

Grupa I

Przygotujcie się do dyskusji na temat tego, co doprowadziło do klęski Polski we wrześniu 1939 r. Waszym zadaniem jest obrona stwierdzenia, że przyczyną przegranej Polski było lepsze wyposażenie niemieckiej armii. Wyłóżcie spośród siebie osobę, która wygłosi mowę.

Grupa II

Przygotujcie się do dyskusji na temat tego, co doprowadziło do klęski Polski we wrześniu 1939 r. Waszym zadaniem jest obrona stwierdzenia, że przyczyną przegranej Polski była bierność sojuszników II Rzeczypospolitej. Wyłóżcie spośród siebie osobę, która wygłosi mowę.

Po przygotowaniu argumentacji zespoły przystępują do prezentacji.

III. PODSUMOWANIE

Podsumowujemy prezentację uczniowską. Uczniowie głosują, który zespół lepiej uargumentował swoją tezę.

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują zadanie na stronie flippity.net.

PRACA DOMOWA

Napisz wypracowanie na temat: *Bierność sojuszników czy niewystarczające wyposażenie? Co – twoim zdaniem – przyczyniło się do klęski kampanii polskiej?*